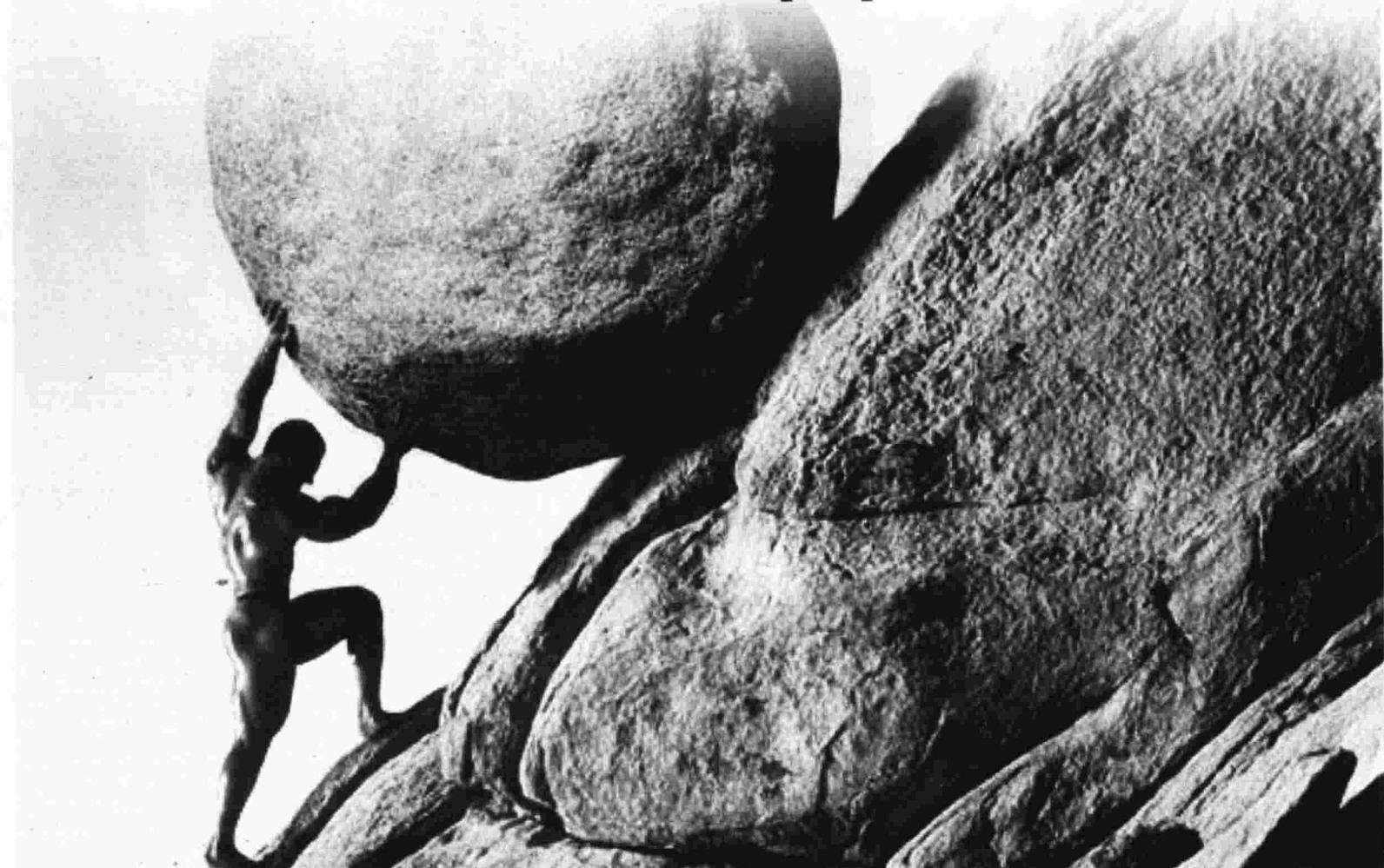

Τι έχει αλλάξει σε αυτή τη χώρα έπειτα από έξι χρόνια ύφεσης, πέντε χρόνια χρεοκοπίας και Μνημονίων; Αυτή θα έπρεπε να είναι η πρώτη ερώτηση τώρα που ολοκληρώνεται ο κύκλος τής πο μακριάς ύφεσης που γνώρισε η Ελλάδα από τη μεταπολεμική περίοδο. Η απάντηση δυστυχώς δεν σηκώνει αντίρρισης. Πολύ λίγα και ασφαλώς λιγότερα απ' ό,τι χρειάζεται. Μεταρρυθμίσεις απαραίτητες και χρήσιμες που έγιναν στο πλαίσιο του Μνημονίου ενώ έπρεπε να τις είχαμε κάνει μόνοι μας και για τις οποίες πληρώθηκε στο ακέραιο το πολιτικό και κοινωνικό κόστος, μένουν ακόμα εκκρεμείς. Οπως εύστοχα περιγράφει η τελευταία έκθεση του Γραφείου Προϋπολογισμού του Κράτους: «Στον τομέα των μεταρρυθμίσεων που έχουν και άμεσες δημοσιονομικές επιπτώσεις το τοπίο είναι ασαρές και ευ-μετάβλητο. Η εντύπωση που έχουμε είναι ενός εργοταξίου όπου το έργο προχωρεί χωρίς αποσαφηνισμένο σχέδιο ή είναι υπό συνεχή διαπραγμάτευση και δεν τελειώνει ποτέ» (ΠΠΚ, Ιούνιος - Σεπτέμβριος 2014).

Κοντολογίς, παρά το κόστος, δεν έγινε δυνατό να συσσωρευτεί εκείνο το αναγκαίο ελάχιστο δυναμικό αλλαγής που θα μετασχηματίζε την κατάσταση σε βάθος χρόνου, από τη δημόσια διοίκηση ως τα σκουπίδια, από το Ασφαλιστικό ως τη φορολογία, από την επιχειρηματικότητα ως την καινοτομία και την έρευνα. Βρισκόμαστε σε μια ιστορική φάση που η Ελλάδα προσαρμόζεται χωρίς να μετασχηματίζεται. Άλλαζει τόσο ώστε να μείνει όσο γίνεται ίδια. Το σοκ της χρεοκοπίας δεν ξύπνωσε επαρκείς εσωτερικές δυνάμεις για να αλλάξει η χώρα ουσιαστικά, κι έτσι πελαγοδρομεί μεταξύ μικρών βημάτων αλλαγής και οπισθοχωρίσεων. Το αισιόδοξο είναι ότι δεν είναι η πρώτη φορά που συμβαίνει αυτό στη σύγχρονη Ιστορία μας. Το αισιόδοξο είναι ότι η Ελλάδα μπορεί και αλλιώς, έχει γνωρίσει περιόδους και έχει δείξει ικανότητες πο δυναμικής αλλαγής.

Προφανώς δεν έχει έρθει αυτή η σπιγμή της ουσιαστικής αλλαγής. Αντιθέτως, προσπαθούμε να μην ξανακυλίσουμε πίσω. Το πόσο εύκολο είναι, μας το πιστοποιεί η απίστευτη εμπιστού του ΣΥΡΙΖΑ και των άλλων αριστεριστικών ομάδων στις πο μησοδρομικές συμπεριφορές στον χώρα της εκπαίδευσης. Ο μείζων όμως κίνδυνος υποτροπής θα έλθει από την πιθανή φάση πολιτικής αστάθειας που μας προαναγγέλλουν από κοινού η πρτοκρίτης εμφυλιοπολεμικής πόλωσης και η ιδιοτέλεια του μικροκομματισμού. Το σκονικό έχει στοιχεία πολιτικού συμεραλισμού. Αν πιστέψουμε τις δημοσκοπήσεις, η κοινωνία εξακολουθεί να είναι δύσπιστη στο συνολικό κομματικό σύστημα, θεωρεί κατά πλειοψηφία ότι η χώρα δεν χρειάζεται πρόωρες εκλογές και ότι η Βουλή πρέπει να βγάλει Πρόεδρο της Δημοκρατίας, στέκεται κριτικά απέναντι στην κυβέρνηση, δίνει προβάδισμα χωρίς ρεύμα στην αξιωματική αντιπολίτευση αλλά δεν τη θεωρεί ώριμη να κυβερνήσει, οι αρχηγοί δύο μικρών κομμάτων (ΑΝΕΔ, ΔΗΜΑΡ) έχουν βγει στα κεραμίδια για να επισπεύσουν εκλογές που θα επισφράγισουν το τέλος τους, εκλογές από τις οποίες, σύμφωνα με διετές τις ενδείξεις, θα προκύψουν και πάλι εκλογές γιατί δεν θα

Κάπι δεν λειτουργεί

«Κάπι δεν λειτουργεί στον σημερινό κόσμο» είπε προ πμερών ο Πολ Οστερ στο αθναϊκό κοινό. Γ' αυτό ο κόσμος κάπι περιμένει. Θες τον Θεό, τον νέο Μαρξ, τον νέο Κέινς; Για την Ελλάδα φτάνει ο νέος Καρτέσιος

σκηματίζεται κυβέρνηση. Εποι, η Ελλάδα στην έναρξη της μεταμνημονιακής φάσης θα συζητά τη διευθέτηση του χρέους και θα διεκδικεί νέες συμφωνίες με την ΕΕ, ζώντας παράλληλα στο «φουλ» της εθνικής αναξιοποίησίας και του εθνικού ανορθολογισμού.

Κατά κάποιον τρόπο, η Ελλάδα βιώνει μια πολιτική παραδοξότητα. Αν κοιτάζουμε ποιο σύστημα άλλαξε ριζικότερα στη χώρα αυτή την πενταετία της χρεοκοπίας, δεν θα δούμε ούτε την οικονομία ούτε τις κοινωνικές συμπεριφορές ούτε τον μιντιακό λόγο ούτε τις πολιτιστικές τάσεις. Εκ πρώτης όψης, θα δούμε το κομματικό σύστημα στο οποίο ήρθαν τα πάνω κάτω με τον «εκλογικό σεισμό» του 2012. Και όμως αυτό το φαινομενικά νέο κομματικό σύστημα αποδεικνύεται απελπιστικά όμως στης συμπεριφορές και καταφάνως κατώτερο στην ποιότητα σε σχέση με το προηγούμενο. Εξακολουθεί να λειτουργεί σαν εξάρτημα του κρατικιστικού - συντεχνιακού μοντέλου, το οποίο όμως έχει κηρύξει πτώχευση. Εξακολουθεί να αναπαράγει έναν ποικιλόχρωμο λαϊκισμό, ο οποίος μασκαρεύει τη δημαρχία σε ιδεολογία, την αντικοινωνική συμπεριφορά σε ψευτοταυτότητα. Στην προ της κρίσης εποχή αυτό το μοντέλο έρρεψε στην υπερχρέωση, τώρα ρέπει στην παγίωση της υποβάθμισης της χώρας, αν όχι σε περιπέτειες. Δεν συμβαίνει πρότη φορά η κατάρρευση ενός κομματικού συστήματος να οδηγεί σε ένα κειρότερο και ασταθέστερο, το οποίο να γίνεται αυτό το ίδιο παράγοντας πολιτικής αβεβαιότητας και μπλοκαρίσματος της κοινωνίας.

Δεν είναι λοιπόν περίεργο πως η εθνική ατζέντα έχει μείνει κολλημένη χωρίς να μπορεί να περιλάβει τις νέες ανάγκες της παραγωγικής ανασυγκρότησης. Θα πάταν λάθος να ξεχάσουμε το μέγιστο που πετύχαμε: την αποφυγή της άτακτης χρεοκοπίας και την παραμονή της χώρας στην ευρωζώνη. Πόσω μάλλον όταν το μπλοκ του ΣΥΡΙΖΑ και λοιπών όχι και τόσο δημοκρατικών δυνάμεων έσπρωχνε τη χώρα εκτός. Τώρα όμως η Ελλάδα χρειάζεται να περάσει από τη δημοσιονομική σταθεροποίηση, τις περικοπές και τη βαριά φορολόγηση, σε μια νέα φάση που θα έχει επίκεντρο τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις. Απ' ό,τι φαίνεται, αυτή είναι μια εξαιρετικά επίπονη ποιοτική μεταβολή. Τα κόμματα της διανομής δυσκολεύονται να γίνουν κόμματα της παραγωγής, όπως ο καιρός απαιτεί. Η δημιουργία θέσεων εργασίας είναι η μόνη ουσιαστική πολιτική κοινωνικής δικαιοσύνης και εισοδηματικής αναδιανομής, αλλά αυτός ο στόχος πνίγεται καθώς στη δημόσια αντιπαράθεση κυριαρχούν οι δημαρχικές υποσχέσεις παροχών με λεφτά που δεν υπάρχουν.

Ηαναβάθμιση της χώρας δεν θα γίνει από αυτό το κομματικό σύστημα. Ούτε όμως υπάρχουν αλλού, κάπου στην κοινωνία ή σε κάποιες ελίτ, ώριμες δυνάμεις με ισχύ που θα καθοδηγούσαν μια τέτοια πορεία. Υπάρχουν ωστόσο διάσπαρτες δυνάμεις στην πολιτική και στα κόμματα, στην οικονομία και στην κοινωνία, στους θεσμούς και στον πολιτισμό, που εργάζονται στον χώρα τους για τη νέα εποχή της εθνικής ανασυγκρότησης. Δυνάμεις που είναι έτοιμες να εκμεταλλευτούν και

να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που γεννά το διεθνές περιβάλλον, αντί να περιχαράκωνται. Δυνάμεις που καταλαβαίνουν ότι ωφελούνται περισσότερο από ένα πολιτικό σύστημα που παράγει δημόσια αγαθά και κοινούς κανόνες για όλους, αντί ειδικές διακρίσεις και πελατειακές παροχές σε επιμέρους ομάδες, σε μεγάλα ή μικρά συμφέροντα.

Αυτές οι δυνάμεις χρειάζονται περισσότερο πολιτικό χρόνο και θεσμική σταθερότητα για να συντονιστούν ώστε να ακουστεί καθαρότερα και πειστικότερα η φωνή της παραγωγικής ανασυγκρότησης και της ριζικής μεταρρύθμισης του κράτους. Άλλα και η Ελλάδα χρειάζεται μια ανάπτυξη πολιτικού ορθολογισμού μέσα στη δίνη της εμφυλιοπολεμικής πόλωσης και στον τραγέλαφο των προσωπικών στρατηγικών. Μια ανάπτυξη για τον ορθολογικό και εθνικά επωφελή κειρισμό μιας λεπτής φάσης όπως είναι το τέλος του Μνημονίου και η προσεκτική έξοδος στις αγορές σε συμφωνία με την ΕΕ. Αντιθέτως, η πολιτική αποσθεροποίησης και ενδεχόμενες πρώτες εκλογές θα εξαπολύσουν όλες τις κακοδαιμονίες αυτού του παθογενούς κομματικού συστήματος.

«Κάπι δεν λειτουργεί στον σημερινό κόσμο» είπε προ πμερών ο Πολ Οστερ στο αθναϊκό κοινό. Γ' αυτό ο κόσμος κάπι περιμένει. Θες τον Θεό, τον νέο Μαρξ, τον νέο Κέινς; Για την Ελλάδα φτάνει ο νέος Καρτέσιος

Ο Γιάννης Βούλγαρης είναι καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Πανεπιστημίου